

УДК 613.955 – 056.262:159.937.51

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-91-4-27-43>

ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ТАКТИЛЬНОГО КОЛЬОРОСПРИЙНЯТТЯ НА СТАН ЕНЕРГОІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ З ПАТОЛОГІЄЮ ЗОРУ

М. С. Гончаренко

ORCID 0000-0002-8205-1236

Т. П. Камнєва

ORCID 0000-0003-2980-6625

В. П. Титар

ORCID 0000-0002-4874-8929

Сучасна людина активно користується телевізором, мобільним телефоном, комп'ютером, через що зростає навантаження на зоровий апарат. Це призводить до погіршення або втрати зору. Також зорові функції знижуються внаслідок перевантаження у школярів та студентів, а також у людей похилого віку. Тому дослідження особливостей функціонування зорового апарату людини у наш час є актуальними.

У світі існує гіпотеза про наявність альтернативного каналу прийому та передачі інформації – так званого «шкірного зору».

Співробітниками кафедри валеології та лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проведені роботи з дослідження стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з патологіями зору, які навчаються у гімназії імені В. Г. Короленка, а також вивчення впливу занять з пробудження тактильного шкірно-оптичного кольоросприйняття шляхом механічної взаємодії кінчиків пальців рук дітей з кольоровими паперовими листками однакової структури.

Дослідження параметрів енергообміну дітей здійснювалося методом скринінгової енергоінформаційної адаптометрії голографічної матриці в початковому стані і після заняття.

У статті наведені результати дослідження особливостей стану енергоінформаційної складової організму учнів з патологією зору, які вказують на наявність енергоінформаційного зв'язку між активними точками рук і зоровим центрами, про що свідчить активація лобного енергетичного центру під час механічного

подразнення шкіри кінчиків пальців рук дітей з вадами зору. Дані дослідження підтверджують гіпотезу про наявність такого феномена як «шкірний зір».

Дослідження виявило наявність гармонізуючої, оздоровчої дії заняття з пробудження тактильного шкірно-оптичного кольоро-сприйняття на організм, на інтелектуальні можливості дітей з вадами зору.

Ключові слова: *адаптація, діти з вадами зору, енергоінформаційна складова здоров'я, енергоресурс організму, енергообмін, енергетичний центр.*

Постановка проблеми. Наш світ триєдиний: усе, що в ньому є, складається з матерії, енергії та інформації. Сучасний світогляд на основі синергетичного підходу розглядає людину як складну багатовимірну структуру, що представлена як на матеріальному рівні, так і на енергоінформаційному та духовному рівнях людини (Гончаренко, 2012; Гончаренко та Миронова, 2012, с. 6-12). Матеріальний світ вивчений досить широко, наукові дослідження останніх десятиліть проникають все глибше в матерію. Вивчення тонких явищ інформаційного та духовного рівня існування матерії зостаються поза увагою, вважаються не фундаментальними і не важливими. А тим не менш, формування ембріона будь-якої живої істоти відбувається за інформаційною матрицею енергоінформаційного поля. Саме голографічна інформаційна матриця є програмою будови організму, наприклад, ящірки; це вона «керує» відновленням втраченого її хвоста.

Наш час характерний тим, що різко збільшилося навантаження на очі через користування телевізором, комп'ютером, мобільним зв'язком та інтернетом. Проблема погіршення або втрати зору спонукає до досліджень зорових механізмів з урахуванням енергоінформаційних взаємодій у природі та організмі людини.

Для людей з вадами зору методики розширення можливостей і зменшення обмежень внаслідок їх патології є досить цікавими і актуальними (Гончаренко, Камнева, Титар, Мізрахі та Шпаченко, 2018, с. 78-81). У наш час існує деяке уявлення про чутливість шкіри до світла. Результати експериментів на Заході й в СРСР давали підставу зробити висновок, що явище «шкірного зору» дійсно існує і вимагає продовження вивчення цього феномена. Вивченню феномена «шкірного зору» присвячені дослідження (Титарь та Шпаченко, 2009; Мизрахи та Титарь, 2009), проведені у лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Дане дослідження є продовженням вивчення особливостей чутливості шкіри людини до світла, проведене співробітниками кафедри валеології та

лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з вивченням особливостей стану енергоінформаційної складової та енергообміну організму учнів з патологією зору, які навчаються в гімназії імені В. Г. Короленка. У гімназії тотально сліпих дітей навчають читати кінчиками пальців за методикою Брайля по буквам, які представляють собою набір випуклих точок. При цьому сприйняття кольору шкірою залишається поза увагою.

Актуальність дослідження. Через збільшення навантаження на очі користувачів телевізором, комп'ютером, мобільним зв'язком та інтернетом до людей, які мають вади зору з дитинства, додаються люди з набутими патологіями. Також зорові функції знижуються внаслідок перевантаження у школярів та студентів, а також у людей похилого віку. Відомо, що інформація про майбутнє захворювання спочатку проявляється на стані енергоінформаційних складових організму людини як схильність до певних відхилень у стані здоров'я. Саме це робить дослідження стану енергоінформаційних складових організму людини надзвичайно актуальним, адже виявляючи схильність до того як патологія проявиться у фізичному тілі, можна провести профілактику і запобігти хворобі. Такі дослідження можна провести за допомогою методу скринінгової енергоінформаційної адаптометрії голографічної матриці людини (Влахів та Влахова, 2004).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У публікації Гоженко та Горбачевського (2009) описано, що у людському організмі існують електромагнітні поля, що регулюють біохімічні реакції та впливають на інтеграцію його регуляторних систем. Дослідження останніх років збагатили новими доказами теорію, згідно з якою електромагнітні поля в біологічних системах виконують регуляторну та інформаційну роль. Шкіра людини на 80% складається з колагену, який є основою сполучної тканини, що заповнює міжклітинний і міжтканинний простір. Колаген – структура з напівпровідниковими властивостями. Об'єднуючись із молекулами води в кластерні системи, колаген надає сполучній тканині рідкокристалічних властивостей. Така структура найбільш зручна для полегшеного проходження енергії електромагнітного поля. Механічний вплив на сполучні тканини та точки акупунктури, що супроводжується п'єзоелектричними ефектами і створює зміну електричних полів поблизу них, передається меридіанами і колагеновими волокнами до певних органів, активуючи їх роботу. Досліджуючи цю тему, автори представляють синергетичну модель організму людини як складну, відкриту, невірноважену коливальну систему, розглядають її здатність адаптуватися до впливу фізичних факторів зовнішнього середовища

завдяки системі електромагнітного гомеостазу (Гоженко та Горбачевський, 2009).

У багатьох джерелах описано наявність у енергоінформаційному полі людини семи основних енергетичних центрів, які забезпечують енергообмін і гармонізують роботу різних систем організму (Гончаренко, 2012). Кожний центр відповідає за систему органів і певні психофізіологічні функції організму. Нумерація центрів починається знизу. Енергетичний центр №1 – нижній або куприковий, другий центр пов'язаний зі станом сечостатевої системи і шкіри, третій центр відповідає за систему травлення, четвертий – за стан серцево-судинної системи і руки, п'ятий – горловий центр, шостий центр знаходиться у центрі голови, відповідає за стан мозку, органів відчуття, в тому числі за зір і очі, а сьомий центр знаходиться на маківці голови.

У лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проведені роботи щодо вивчення зорового та шкірного кольоросприйняття (Мизрахи і Титарь, 2009; Титарь і Шпаченко, 2009). Співробітниками кафедри валеології та лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Гончаренко, Камнева, Титарь та Мизрахи, 2018) проведені роботи з дослідження стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з патологіями зору, а також порівняння особливостей енергообміну зрячих дітей і дітей з вадами зору (Гончаренко та Камнева, 2018)

Порівняльні дослідження дітей з вадами зору і дітей з нормальним зором показали, що рівень енергоресурсів обох груп у середньому знаходиться у межах норми і має близькі значення.

Аналіз розподілу енергії на рівні 7 енергетичних центрів, який характеризує особливості енергообміну організму на момент дослідження, показує, що енергообмін дітей з патологією зору і дітей з нормальним зором має достатньо виражені відмінності. У дітей з патологією зору на рівні першого, нижнього (куприкового) енергетичного центру спостерігається найбільша кількість енергодефіцитних станів. Куприковий центр пов'язаний зі станом опорно-рухового апарату, відповідає за стійкість, виживання, на емоційному плані пов'язаний з емоціями страху. Емоція страху руйнує людину і це відбивається на стані першого енергетичного центру у вигляді енергодефіциту. Тому енергодефіцитний стан першого енергетичного центру свідчить про підвищений рівень страхів у сліпих і слабозорих дітей, невпевненість і обмеження рухової активності, які призводять до зниження енергозабезпечення та відставання розвитку опорно-рухового апарату у дітей з патологією зору. Зрячі діти

мають набагато меншу кількість енергодефіцитних станів на рівні нижнього енергетичного центру, ніж у дітей з патологією зору. Це свідчить про краще енергозабезпечення і розвиток опорно-рухового апарату завдяки необмеженій і впевненій рухливості, а також про менший рівень негативних емоцій (страхів) у здорових дітей.

На другому і третьому енергетичних центрах, які відповідають за стан сечостатевої і травної систем, зрячі діти мають меншу кількість енергодефіцитних станів, ніж діти з вадами зору.

Наявність енергодефіциту горлового (п'ятого) центру, що свідчить про можливість відхилень у стані здоров'я, схильність до захворювань дихальної системи і цицоподібної та парацицоподібної залоз, ендокринної та імунної систем у дітей з вадами зору майже вдвічі менше, ніж у зрячих дітей.

Більше ніж вдвічі більша кількість енергодефіцитних станів у здорових дітей на рівні шостого (лобного) енергетичного центру. Тобто у здорових дітей досить велика схильність до захворювань дихальної системи і проявів емоційної нестабільності, про що свідчить енергодефіцитний стан горлового енергетичного центру. Схильність до порушень з боку імунної і нервової систем, порушення регуляції функціонування психофізіологічними процесами характеризуються енергодефіцитним станом лобного енергетичного центру. Також це свідчить про наявність схильності до погіршення стану органів чуття, у тому числі органів зору. Зрячі діти занадто активно користуються комп'ютерами, мобільними телефонами, дивляться телевізор і це призводить до більшого навантаження на їх органи зору, ніж у дітей з порушенням зорової функції.

Науковий інтерес представляють дослідження особливостей психофізіологічних процесів енергообміну під час подразнення шкіри кінчиків пальців рук у студентів з нормальним зором. У статті Гончаренко, Камнева та Титар (2019) приведені результати вивчення впливу подразнення шкіри пальців рук на стан енергоінформаційної складової здоров'я студентів. Дослідження виявили, що активація шкіри під час експерименту має досить суттєвий позитивний вплив на адаптаційний потенціал студентів, його середні по групі значення (близько до достовірного) збільшуються на 13,26%. При цьому через енергоінформаційне поле студентів відбувається синхронна активація зі збільшенням потенціалу енергетичних центрів, які певним чином задіяні у цьому експерименті, це другий, четвертий і шостий центри. Механічне подразнення шкіри кінчиків пальців рук під час тактильного шкірно-оптичного кольоросприйняття стимулює збільшення потенціалу четвертого енергетичного центру, який пов'язаний з активністю рук. Збільшення

потенціалу шостого енергетичного центру свідчить про те, що активуються регуляторні системи психофізіологічного стану організму, в тому числі й внутрішня зорова система – при умові відключення очей від сприйняття інформації (під час експерименту очі студентів були закриті непрозорою пов'язкою). Синхронно відбулася активація другого центру, який відповідає за стан шкіри. Це є підтвердженням існування в організмі енергоінформаційних зв'язків між системами організму, які можуть передаватися колагеновими структурами і таке просте механічне подразнення шкіри кінчиків пальців спричиняє в організмі відгук на всіх рівнях – на рівні органів і систем, на рівні енергетичного поля, на рівні адаптаційних можливостей організму. Тобто вплив ширше, ніж просто передача нервових імпульсів.

Стаття Гончаренко, Камнева, Титар, Мізрахі та Шпаченко (2018) описує дослідження впливу заняття з розвитку чутливості пальців рук на стан енергоінформаційної складової організму дітей з вадами зору. Виявлена тенденція позитивного впливу на стан лобного енергетичного центру, стан якого пов'язаний з органами зору і емоційним статусом дітей з вадами зору.

Дана робота є продовженням приведених вище досліджень.

Методи дослідження. Сучасне уявлення про людину як складну матеріальну, енергетичну та інформаційну структуру, яка змінює свої параметри і характеристики в залежності від обмінних процесів в організмі, від зовнішніх впливів, а також від фізичного та психічного стану людини, знайшло втілення у методі скринінгової енергоінформаційної адаптометрії голографічної матриці людини (Влахов та Влахова, 2004), який є методом експрес-діагностики стану енергоінформаційної складової організму, визначення стану здоров'я, стану енергоресурсів й адаптаційних можливостей організму, а також виявлення особливостей енергообміну при впливі будь-яких факторів. Енергоінформаційна голографічна матриця людини динамічно змінюється в часі та просторі, що використовується для проведення експрес-діагностики. Метод полягає у вимірах шкірного електропотенціалу точок, які є проєкціями енергоінформаційних центрів на кистях рук, за допомогою приладу Р. Фолля. Відображений у патенті Гончаренко, Камневої та Носова (2007) спосіб визначення стану енергоінформаційного поля організму людини дозволяє проводити математичний аналіз отриманих результатів і визначати рівень енергоресурсів та адаптаційні можливості організму у відносних одиницях, а також розподіл енергії на рівні 7 основних енергетичних центрів (у %).

Постановка завдання. Через зростання навантаження на зоровий апарат проблема погіршення або втрати зору може стосуватись кожного з

нас. Тому вивчення механізмів відтворення зображення, пробудження альтернативного каналу прийому інформації – так званого «шкірного зору» у наш час стають все більш актуальними. Особливо корисним буде розвиток чутливості пальців та пробудження тактильного шкірно-оптичного кольоросприйняття шляхом подразнення шкіри кінчиків пальців рук для учнів гімназії імені В. Г. Короленка, у якій навчаються діти з вадами зору. Тотально сліпих дітей у гімназії навчають читати кінчиками пальців за методикою Брайля. При цьому розвиток чутливості пальців і тактильне сприйняття кольору залишається поза увагою. Завданням даної роботи було застосування методики пробудження тактильного шкірно-оптичного кольоросприйняття шляхом подразнення шкіри кінчиків пальців рук у дітей з вадами зору.

Виклад матеріалу дослідження. Співробітниками кафедри валеології та лабораторії радіо- й оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проведені дослідження впливу на стан енергоінформаційної складової і особливості психофізіологічних процесів енергообміну організму дітей з вадами зору проведення занять з пробудження тактильного шкірно-оптичного кольоросприйняття шляхом подразнення шкіри кінчиків пальців рук шляхом надавлювання, тертя, контакту з кольоровими листками однакової структури. Заняття проводив В. М. Мізрахі згідно зі своєю авторською методикою.

Дослідження полягало у вимірах параметрів голографічної матриці учнів перед початком експерименту. Потім очі дітей тотально сліпих і дітей зі зниженими зоровими можливостями закривали непрозорою пов'язкою і у певній послідовності викладали перед ними на спеціальній підставці кольорові листки: 7 кольорів веселки та білий і чорний. Листки були однакової структури. Діти кінчиками пальців механічно контактували з листком певного кольору (шляхом легкого тертя, зсуву, надавлювання). Завданням дітей було навчитися відчувати різницю тактильного відчуття при порівнянні пар кольорів: білого та чорного кольору, червоного та жовтого, зеленого та жовтого, синього та блакитного, фіолетового та блакитного кольорів. Після закінчення експерименту було проведено заключне вимірювання параметрів голографічної матриці учнів гімназії.

Характеристикою впливу експерименту на стан енергоінформаційного поля є тенденція зміни значень інтегрального показника адаптаційного потенціалу (РА), який інтерпретується як рівень енергоресурсів організму.

Результати обчислення згідно з методикою, викладеною у патенті Гончаренко, Камневої та Носова (2007), індивідуальних показників рівня

адаптаційного потенціалу організму (РА) у відносних одиницях до та після тактильного кольоросприйняття приводяться у діаграмі рис. 1.

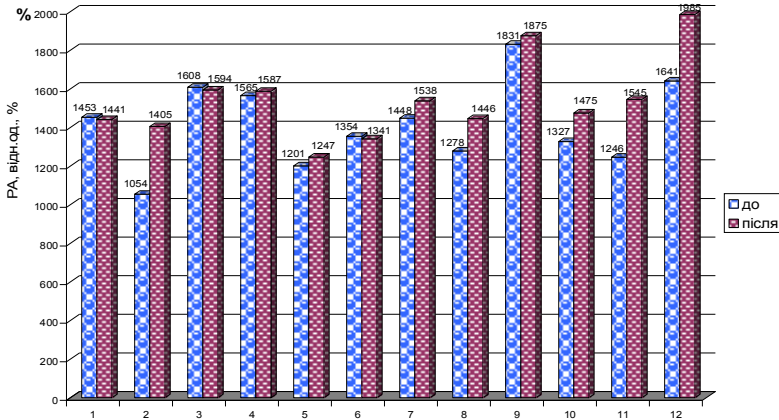

Рис. 1. Індивідуальні зміни рівня РА гімназистів під впливом заняття з контактного сприйняття 9 кольорів

Як видно з діаграми рис. 1, у 9 гімназистів після заняття з контактного сприйняття 9 кольорів відбувається збільшення значень РА, що свідчить про зростання рівня енергоресурсів та збільшення адаптаційних можливостей організму. У трьох гімназистів спостерігається тенденція до незначного зменшення значення параметру РА.

Результати проведеного розрахунку середніх значень параметрів голографічної матриці приведені у табл. 1, де умовні скорочення такі:

- $M \pm m$ – середнє значення параметра \pm стандартне відхилення від середнього;
- p – значимість відмінності від середніх значень згідно з непараметричними критеріями Вілкоксона;
- РА – значення інтегрального показника рівня адаптаційного потенціалу в організмі у відносних одиницях;
- тенденції зміни енергообміну визначаються при аналізі розподілу енергії на рівні 7 основних енергетичних центрів у %;
- параметри симетрії голографічної матриці представлені як процентний розподіл на рівні семи енергетичних центрів і по вертикальній осі (передня, задня, права і ліва частини матриці).

Таблиця 1

Результати попарного порівняння параметрів голографічної матриці до і після заняття

	До	після	P
	M ± m	M ± m	
РА, відн. од.	1559,8 ± 69,5	1570,8 ± 81,45	0,69
Енерг. центр 1 %	12,65 ± 0,8747	13,17 ± 1,2	0,50
Енерг. центр 2 %	14,94 ± 0,4424	15,14 ± 0,7182	0,35
Енерг. центр 3, %	15,22 ± 0,4042	14,92 ± 0.615	0,69
Енерг. центр 4, %	15,17 ± 0,2381	15,12 ± 0.2167	0,89
Енерг. центр 5, %	12,67 ± 0,404	12,51 ± 0.7888	0,89
Енерг. центр 6, %	13,18 ± 0,9062	13,73 ± 1.436	0,22
Енерг. центр 7, %	16,17 ± 0,7584	15,41 ± 1.334	0,14
Передній %	52,76 ± 1,529	52,56 ± 1.6	0,89
Задній %	47,24 ± 1,529	47,44 ± 1.6	0,89
Правий %	49,34 ± 1,475	49,05 ± 2.385	0,89
Лівий %	50,66 ± 1,475	50,95 ± 2.385	0,89

Як показують розрахунки, які наведені у табл. 1, в середньому по групі спостерігається тенденція до збільшення значення параметру РА на 0,71%. Це вказує на відсутність напруження і втоми дітей під час проведення заняття.

З літератури відомо, що людина має 7 основних енергетичних центрів, які забезпечують енергообмін і гармонізують роботу різних систем і організму в цілому. Стан енергодефіциту центру свідчить про схильність організму до певних захворювань, про порушення енергетичного балансу організму у певній зоні.

Результати розрахунку розподілу енергії на рівні 7 основних енергетичних центрів до та після заняття наведені у графіку (рис. 2).

При аналізі розподілу енергії на рівні 7 основних енергетичних центрів у початковому стані відмічається наявність енергодефіциту першого і п'ятого центрів (Значення менші 13% характеризують наявність енергодефіциту).

Як описали у дослідженні стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з вадами зору Гончаренко, Камнева, Титарь, Мізрахі (2018), характерним порушенням енергообміну дітей з вадами зору є наявність енергодефіциту на першому енергетичному центрі. Енергетичний центр № 1 – нижній або куприковий – відповідає за функції виживання, рівень життєвої енергії, а також за стан опорно-рухового апарату. На емоційному рівні його стан пов'язаний з емоцією страху. Наявність енергодефіциту на

першому енергетичному центрі свідчить про підвищений рівень страхів у сліпих дітей.

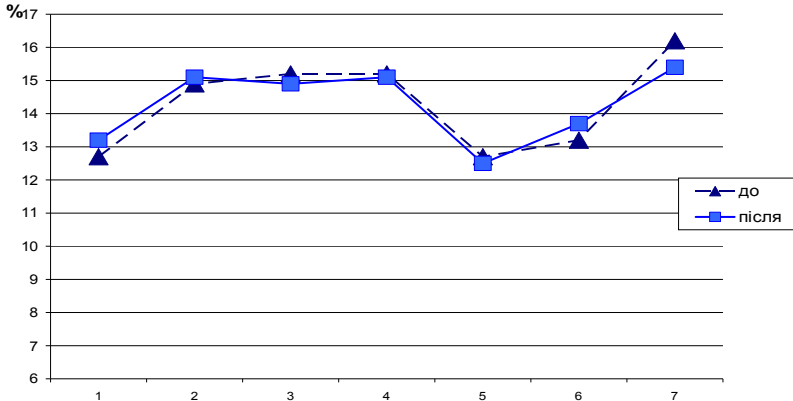

Рис. 2. Зміна параметрів розподілу енергії по енергетичним центрам під час заняття

Як указано в табл. 1, зміна значень розподілу енергії першого енергетичного центру під час заняття з $12,65 \pm 0,8747\%$ на $13,17 \pm 1,2\%$, це характеризує зменшення тривожності та наявність позитивного впливу на організм дітей з вадами зору. Тобто, проведене заняття з навчання тактильного кольоросприйняття може характеризуватись зменшенням страху дітей перед невідомими дослідженнями, більшою довірою і розслабленістю, про що свідчить усунення енергодефіциту першого енергетичного центру.

Раніше нашого дослідження були проведені підготовчі заняття, які описані у публікації Гончаренко, Камневої, Титар, Мізрахі та Шпаченко (2018), під час яких дітей ознайомили з методом, з діагностичною апаратурою, з вимогами до них. Потенціал першого енергетичного центру перед підготовчим заняттям складав $11,79 \pm 1,411\%$, а після заняття $10,22 \pm 1,394\%$. Зменшення значення розподілу енергії першого енергетичного центру під час підготовчого заняття свідчить про тривогу і напруженість дітей, характеризує наявність негативної дії емоції страху на організм дітей.

До подальшого заняття діти були підготовані.

Як видно з табл. 1, потенціал п'ятого енергетичного центру після заняття з навчання тактильного кольоросприйняття майже не змінився. Потенціал шостого енергетичного центру змінився зі значення

13,18 ± 0,9062% на 13,73 ± 1,436%. Шостий енергетичний центр знаходиться у центрі голови і відповідає за стан головного мозку, стан нервової, ендокринної, імунної систем, за органи чуття, в тому числі і за органи зору. Тенденція зростання потенціалу шостого енергетичного центру свідчить про наявність позитивного впливу на цей центр, в тому числі і на органи зору дітей з вадами зору під впливом тактильної активації шкіри кінчиків пальців (при непрозорій пов'язці на очах). Для нашого експерименту це є важливим показником. Це вказує на наявність інформаційного зв'язку між шкірою кінчиків пальців і зоровою системою людини. Також стан шостого енергетичного центру пов'язаний з інтелектуальними можливостями, з духовним потенціалом людини.

Значення енергозабезпечення сьомого енергетичного центру змінюється під час заняття у бік нормалізації.

Якщо порівняти ці результати впливу заняття з навчання тактильного кольоросприйняття на енергообмін дітей з вадами зору і такого ж реакцію енергетичних структур студентів з нормальним зором, що описано у роботі Гончаренко, Камневої, Титар (2019), то для студентів, які одержують інформацію через зір, відключення зору непрозорою пов'язкою і включення тактильного каналу сприйняття інформації визвало сильний відгук на рівні трьох енергетичних центрів, на рівні органів і систем, на рівні енергетичного поля, на рівні адаптаційних можливостей організму. На рівні шостого енергетичного центру у студентів тенденція росту потенціалу склала: від 12,96 ± 1,184% до 13,43 ± 1,259%. Характер лінії розподілу енергії по енергетичним центрам студентів після роботи з закритими пов'язкою очима свідчить про зрушення енергообміну, як впливає з рис. 3, у зв'язку з незвичною для них ситуацією (на рівні 2, 4, 6 енергетичних центрів). Це свого роду стрес для організму. При чому руки і шкіра були відкриті й закриті очі в порівнянні з ними «недобрали» енергії, тобто приріст був менший, ніж у відкритих частин тіла, тому можна припустити, що зростання на шостому енергетичному центрі відбувалося за рахунок «внутрішніх» процесів.

У гімназистів з вадами зору, у яких сприйняття інформації відбувається по різним каналам, в тому числі і по тактильному, відгук був інакшим, ніж у зрячих студентів, характер ліній розподілу енергії по енергетичним центрам дітей до і після роботи схожий між собою, що свідчить про відсутність стресу при виконанні завдання з зав'язаними очима (див. рис. 2). Тактильним сприйняттям діти з вадами зору можуть користуватися при можливості контакту з предметами. Коли потрібно пересуватись у просторі, включаються інші канали сприйняття інформації. Тобто у нашому експерименті у дітей з вадами зору реакція на відключення

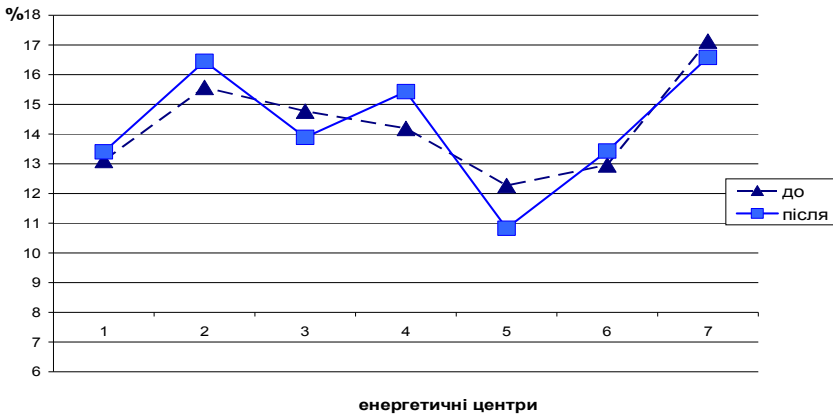

Рис. 3. Вплив тактильної дії на розподіл енергії по енергетичним центрам студентів очей більш гармонійна, ніж у зрячих, адже у них зір і так ослаблений, але енергоінформаційний вплив на органи зору є, про що свідчить зміна потенціалу шостого енергетичного центру зі значення 13,18% на 13,73%, тобто є тенденція до активізації центру, пов'язаного з зоровою функцією дітей через внутрішні канали передачі інформації. Другий, третій, четвертий і п'ятий центри були стабільними (рис. 2 і табл. 1). Енергообмін сьомого центру змінився у бік нормалізації.

Таким чином, виявлено, що основною характеристикою енергообміну дітей з вадами зору є наявність енергодефіциту на рівні нижнього енергетичного центру, що свідчить про підвищений рівень емоції страху дітей з обмеженим сприйняттям навколишнього світу у зв'язку з їх вадами зору. При знайомстві дітей з новими, незнайомими для них факторами, виникає емоційний стрес. Після попереднього ознайомлення дітей з нашою методикою при подальших заняттях вони почувалися комфортно, не боялись. При цьому їх енергетичний стан був більш гармонійним, ніж при проведенні ознайомчого заняття. При проведенні заняття з тактильного кольоросприйняття рівень страху навіть зменшився, що свідчить про покращення енергообміну. Тобто запропоноване їм заняття викликало позитивні емоції, гармонізувало їх стан.

При механічному подразненні шкіри кінчиків пальців, яка є провідником завдяки колагеновим структурам, що трансформують механічне подразнення в електричний імпульс, відбувається активація шостого (лобного) енергетичного центру, пов'язаного зі станом зорових центрів, розташованих у голові. Для нашого експерименту це є важливим

показником, адже він вказує на наявність інформаційного зв'язку між шкірою кінчиків пальців рук і зоровою системою людини (навіть при закритих очах або при відсутності чи ослабленні зору).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, підтверджена гіпотеза про наявність такого феномена як «шкірний зір».

Шостий енергетичний центр пов'язаний з духовним планом людини, з інтелектуальними можливостями; в цьому експерименті спостерігається позитивна тенденція – зростання потенціалу цього центру.

Таким чином, дане дослідження свідчить про те, що організм людини являє собою складну структуру матеріальних, енергоінформаційних та духовних складових і реакція на подразнення шкіри кінчиків пальців рук вказує на наявність гармонізуючої, оздоровчої дії експерименту на організм, на духовні й інтелектуальні можливості дітей з вадами зору.

Стан енергоінформаційного поля людини у реальному часі, вплив на нього різних факторів можна визначити за допомогою методу скринінгової енергоінформаційної адаптометрії голографічної матриці людини. Метод дає можливість визначати вплив різних факторів не тільки на фізичне тіло, а й на енергообмін, на енергоінформаційні та духовні складові. Метод відноситься до апаратно-програмних, за його застосуванням можливо у кількісному вигляді представляти результати досліджень, що робить його надзвичайно перспективним для розширення свідомості та для вивчення духовного світу людини на сучасному етапі розвитку науки.

Література

1. Влахов А., Влахова О. Скрининговая энергоинформационная адаптометрия голографической матрицы человека. *Валеология: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку: 2 Міжнар. науково-практ. конф.*, Харків, 2004. Т. 3. С. 26–33.
2. Гоженко А., Горбачевський О. Електромагнітний гомеостаз і адаптація організму людини до стрес-факторів. *Вісн. НАН України*. 2009. № 10. С. 12–36.
3. Гончаренко М. С., Камнева Т. П., Титарь В. П., Мізрахі В. М. Дослідження стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з патологіями зору. *Матеріали 7 заочної науково-практ. конф. «Сучасні проблеми логопедії та реабілітації»*. Суми, 2018. С. 137–140.
4. Гончаренко М. С., Камнева Т. П., Титарь В. П., Мізрахі В. М., Шпаченко О. В. Дослідження впливу занять з навчання тактильному кольоросприйняттю дітей з вадами зору на стан енергоінформаційної складової здоров'я. *Матеріали XVI Міжнародної науково-практ. конф. «Валеология: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку»*. Харків, 2018. С. 78–81.
5. Гончаренко М. С., Камнева Т. П. Дослідження стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з вадами зору у порівнянні зі здоровими дітьми (Investigation of the state of the energy-information component of the health of

- children with visual impairment compared with healthy children). *Матеріали IV Міжнародної наук – практ. конф. «Педагогіка і сучасні аспекти фізичного виховання»*. Краматорск, 2018. С. 252–259.
6. Гончаренко М. С., Камнева Т. П., Титар В. П. Вивчення впливу подразнення шкіри пальців рук на стан енергоінформаційної складової здоров'я студентів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. праць*. Северодонецьк, 2019. Вип. 1 (88). С. 36-48.
 7. Гончаренко М. С. Волновые процессы. Природа. Человек. Здоровье: уч. пособие. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. 327 с.
 8. Гончаренко М. С., Миронова Г. Д. Наукові основи уявлення про енергоінформаційну організацію людини. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна № 1036 (Серія Валеологія: сучасність і майбутнє)*. Харків, 2012. Вип. 14. С. 6–12.
 9. Мизрахи В. М., Титарь В. П. Кожное зрение – интерпретация в рамках голографической модели. *Прикладная радиэлектроника*, Харьков, 2009. Т. 8. № 1. С. 62–71.
 10. Титарь В. П., Шпаченко О. В. Моделирование макулярных поляризаационных эффектов в рамках голографической модели физической оптики. *Прикладная радиэлектроника*. Харьков, 2009. Т. 8. № 1. С. 53–61.
 11. Спосіб визначення енергоінформаційного поля організму людини. / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, К. В. Носов. Патент України № 23282, опубл. 25.05.2007, бюл. №7.

References

1. Vlahov, A., & Vlahova, O. (2004). Skringingovaya energoinformatsionnaya adaptometriya golograficheskoy matritsy cheloveka [Screening energy-information adaptometry of the human holographic matrix]. *Valeologiya: suchasnyi stan, napryamki ta perspektyvy rozvytku: 2 Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Vol. 3*. Kharkiv, 26–33 (rus).
2. Gozhenko, A., & Gorbachevskiy, O. (2009). Elektromahnitnyi gomeostaz i adaptatsiia organizmu liudyny do stres-faktoriv [Electromagnetic homeostasis and adaptation of the human body to stress factors]. *Visnyk NAN Ukraïny*, # 10, 12–36 (ukr).
3. Goncharenko, M. S., Kamnyeva, T. P., Tytar, V. P., & Mizrahi, V. M. (2018). Doslidzhennia stanu enerhoinformatsiynoi skladovoi zdorovia ditei z patologiiamy zoru [Investigation of the status of the energy-information component of the health of children with visual pathologies] *Materialy 7 zaochnoi naukovy - prakt. konf. "Suchasni problemy lohopedii ta rehabilitatsii"*, 137–140. Sumy (ukr).
4. Goncharenko, M. S., Kamnyeva, T. P., Tytar, V. P., Mizrahi, V. M. & Shpachenko, O. V. (2018). Doslidzhennya vplyvu zanyat' z navchannya takty l'nomu kol'orospry'nyyattuy ditei z vadamy zoru na stan enerhoinformatsiynoi skladovoi zdorovia [Investigation of the impact of training exercises on the tactile color perception of vision-impaired children on the state of the energy-information component of health]. *Materialy 16 Mizhnarodnoyi nauk – prakt. konf. "Valeolohiia: suchasnyi stan, napryamki ta perspektyvy rozvytku"*, 78–81. Kharkiv (ukr).

5. Goncharenko, M. S., & Kamnyeva, T. P. (2018). Doslidzhennya stanu energoinformacijnoyi skladovoyi zdorov'ya ditej z vadamy` zoru u porivnyanni zi zdorovy`my` dit`my [Investigation of the state of the energy-information component of the health of children with visual impairment compared with healthy children]. *Materialy` IV Mizhnarodnoyi nauk – prakt. konf. "Pedagogika i suchasni aspekty` fizy`chnogo vy`hovannya"*, Kramatorsk, 252–259. (ukr).
6. Goncharenko, M. S., Kamnyeva, T. P. & Tytar, V. P., Vyvchennya vplyvu podraznennya shkiry pal`tsiv ruk na stan enerhoinformatsiynoi skladovoyi zdorov'ya studentiv. Study of the effect of skin irritation on the energy information component of students health. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiya, teoriya i praktyka: zbirnyk nauk. prats, #1 (88)*, 36–48. Severodonetsk (ukr).
7. Goncharenko, M. S. (2012) *Volnovye processy. Priroda. Chelovek. Zdorov'e [Wave processes. Nature. Person. Health]: tutorial*. Kharkov: Kharkiv V. N. Karazin National University (rus).
8. Goncharenko, M. S., & My`ronova, G. D. (2012). Naukovi osnovy uyavlennya pro enerhoinformatsiynu orhanizatsiiu liudyny [Scientific fundamentals of the representation of the energy information organization of a person]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina #1036 (Seriya Valeologiya: suchasnist i maibutnie)*, #14, 6–12. Kharkiv (ukr).
9. Mizrahi, V. M., & Titar', V. P. (2009). Kozhnoe zrenie – interpretatsiya v ramkah holograficheskoy modeli [Skin vision – interpretation in the framework of a holographic model]. *Prikladnaya radijelektronika, Vol. 8, #1*, 62–71, Kharkov (rus).
10. Titar', V. P., & Shpachenko, O. V. (2009). Modelirovanie makulyarnykh polarizatsionnykh effektov v ramkakh golograficheskoy modeli fizicheskoy optiki [Modeling of molecular polarization effects in the framework of a holographic model of physical optics]. *Prikladnaya radijelektronika, Vol. 8, #1*, 53–61 (rus).
11. Goncharenko, M. S., Kamnyeva, T. P., & Nosov, K. V *Sposib vyznachennya energoinformacijnogo polya organizmu lyudyny [Method of determining the energy information field of the human body]*. Patent Ukrainy` # 23282, opubl. 25.05.2007, byul. #7 (ukr).

ИЗУЧЕНИЕ ВЛИЯНИЯ ТАКТИЛЬНОГО ЦВЕТОВОСПРИЯТИЯ НА СОСТОЯНИЕ ЭНЕРГОИНФОРМАЦИОННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЗДОРОВЬЯ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ

М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, В. П. Титарь

Современный человек активно пользуется телевизором, мобильным телефоном, компьютером, из-за чего возрастает нагрузка на зрительный аппарат. Это приводит к ухудшению или потере зрения. Также зрительные функции снижаются вследствие перегрузки у школьников и студентов, а также у пожилых людей. Поэтому исследования особенностей функционирования зрительного аппарата в наше время актуальны.

В мире существует гипотеза о наличии альтернативного канала приема и передачи информации – так называемого «кожного зрения».

Сотрудниками кафедры валеологии и лаборатории радио- и оптической голографии Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина проведены работы по исследованию состояния энергоинформационной составляющей здоровья детей с патологиями зрения, которые учатся в гимназии имени В. Г. Короленко, а также изучение влияния занятий по пробуждению тактильного кожно-оптического цветового восприятия путем механического взаимодействия кончиков пальцев рук детей с цветными бумажными листками одинаковой структуры.

Исследование параметров энергообмена детей осуществлялось методом скрининговой энергоинформационной адаптометрии голографической матрицы в исходном состоянии и после занятия. Результаты указывают на наличие энергоинформационных связей между активными точками рук и зрительными центрами, о чем свидетельствует активация лобного энергетического центра при механическом раздражении кожи кончиков пальцев рук детей с патологиями зрения. Данными исследованиями подтверждена гипотеза о наличии такого феномена как «кожное зрение».

Исследование выявило наличие гармонизирующего и оздоровительного воздействия на состояние организма и интеллектуальные возможности детей с нарушениями зрения после занятий, направленных на пробуждение тактильного кожно-оптического цветового восприятия.

Ключевые слова: адаптация, дети с нарушениями зрения, энергоинформационная составляющая здоровья, энергоресурс организма, энергообмен, энергетический центр.

STUDYING OF TACTILE PERCEPTION INFLUENCE UPON THE STATE OF ENERGY-INFORMATION HEALTH OF CHILDREN WITH VISUAL DISORDERS

M. S Goncharenko, T. P. Kamneva, V. P. Titar

Nowadays, TVs, mobile phones, and computers are widely used in daily life, which increases the load on the visual apparatus. This leads to vision impairment or even loss. Also, visual function is deteriorated due to overload in schoolchildren and students. This is also concerning the older people. Therefore, studies of the visual apparatus functioning are now an important problem.

Now, there exists a hypothesis concerning existence of alternative channels for information transfer known as the skin vision channels. The staff of the Department of Valeology and Laboratory of Radio and Optical Holography of V.N.Karazin-Kharkiv National University has carried out research of the energy-informational component and adaptive health characteristics of children with vision pathologies who are studying at the V.G. Korolenko-Kharkiv Gymnasium, as well as the study of the impact of training

sessions on the awakening of tactile skin-optical color perception by mechanical interaction of the fingertips of children with colored paper sheets of the same structure.

The study of the energy exchange parameters was carried out by the method of screening energy-information adaptometry of a holographic matrix in the initial state and after training. The results indicate the presence of energy-informational links between the hand active points and the visual centers, as evidenced by the activation of the frontal energy center after mechanical irritation of the fingertip skin of the children with vision pathologies. These studies have confirmed the hypothesis of the skin vision phenomenon.

The study revealed a harmonizing and healing effect on the state of the body and the intellectual abilities of children with visual impairments after training to awaken tactile skin-optical color perception.

Key words: *Adaptation, children, visual pathology, energy-informational component, organism energy, energy exchange, energy center.*

Гончаренко Марія Степанівна – доктор біол. наук, професор кафедри валеології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (м. Харків, Україна). E-mail: m.goncharenko@karazin.ua

Goncharenko Maria Stepanovna – Doctor of Biological Sciences, Full Professor of the Department of Valeology, V. N. Karazin Kharkiv National University (Kharkiv, Ukraine). E-mail: m.goncharenko@karazin.ua

Титар Володимир Петрович – кандидат фіз.-мат. наук, завідувач лабораторії радіо- та оптичної голографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна). E-mail: inhol@ukr.net

Titar Volodymyr Petrovych – Ph.D. in Physics and Mathematics, Head of the Laboratory of Radio and Optical Holography, V. N. Karazin Kharkiv National University (Kharkiv, Ukraine). E-mail: inhol@ukr.net

Камнєва Тамара Петрівна – інженер кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна). E-mail: tomakamneva@gmail.com

Kamneva Tamara Petrivna – engineer of the Department of Valeology V. N. Karazin Kharkiv National University (Kharkiv, Ukraine). E-mail: tomakamneva@gmail.com